



# ความรู้เกี่ยวกับการ ประกันคุณภาพการศึกษา

กองประกันคุณภาพการศึกษา  
สสท. และ วิจัย สร.นร

## ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

### 1. ที่มาของการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก โดยการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 กำหนด

### 2. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(1) พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษารูปได้ดังนี้

#### - นิยามความหมาย (มาตรา 4)

“การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“มาตรฐานการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

“การประกันคุณภาพภายใน” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด ที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

“การประกันคุณภาพภายนอก” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

#### - ระบบการศึกษา (มาตรา 15 16 19 และ 21)

การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการศึกษาในระบบมี 2 ระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี แบ่งระดับและประเภท โดยกฎกระทรวง และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา โดยให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

#### - การบริหารจัดการศึกษาของรัฐระดับอุดมศึกษา (มาตรา 32/1)

กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และ กำกับการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาประเทศเท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของโลกและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

**- มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (มาตรา 47)**

ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ว่าด้วยการนั้น

**(2) พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ.2562** มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาสรุปได้ดังนี้

**- นิยามความหมาย (มาตรา 3)**

“การอุดมศึกษา” หมายความว่า การศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษา แห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรม ผลิตและพัฒนากำลังคน ในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า สถาบันที่จัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญา ทั้งที่ของรัฐและเอกชน

“มาตรฐานการอุดมศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดขั้นต่ำเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ และเกณฑ์อื่น ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ข้อกำหนดขั้นต่ำของหลักสูตรการศึกษา และข้อกำหนดขั้นต่ำของเกณฑ์ ในการขอตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา

**- การจัดการอุดมศึกษา (มาตรา 5 และ 6)**

วัตถุประสงค์ในการจัดการอุดมศึกษา

(1) พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด สามารถตอบสนองต่อ ความต้องการของประเทศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกได้

(2) พัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะที่จำเป็น เป็นคนมีวินัย ภูมิใจในชาติ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อรองรับสังคมโลก ที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ร่วมกันแก้ไขปัญหาสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

(3) ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนด้านการอุดมศึกษา และต้องเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับทรัพยากรบุคคล ของประเทศในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาอบรมเพื่อสร้างทักษะ ในการประกอบอาชีพของบุคคลและการศึกษาตลอดชีวิต

โดยให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาความรู้ จัดการเรียนการสอน การวิจัยและการสร้างสรรค์นวัตกรรม ตลอดจน การปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

**- หลักการทั่วไปในการจัดการอุดมศึกษา (มาตรา 9)**

การจัดการอุดมศึกษา ต้องเป็นไปตามหลักการ ดังต่อไปนี้

- (1) หลักความรับผิดชอบต่อสังคม(รายละเอียดอธิบายในมาตรา 11- 13)
- (2) หลักเสรีภาพทางวิชาการ (รายละเอียดอธิบายในมาตรา 14)
- (3) หลักความเป็นอิสระ (รายละเอียดอธิบายในมาตรา 15 - 16)
- (4) หลักความเสมอภาค (รายละเอียดอธิบายในมาตรา 17 - 18)
- (5) หลักธรรมาภิบาล
- (6) หลักการอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

**- หลักธรรมาภิบาล (มาตรา 19 -22)**

สถาบันอุดมศึกษาและบุคลากรต้องปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล โดยต้องจัดให้มีระบบควบคุมภายในและระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและขจัดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการทุจริตประพฤติมิชอบ

สภาสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีประมวลจริยธรรมของนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา และผู้เรียน โดยมีกลไกในการส่งเสริม ตรวจสอบ และบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ

นายกสภาสถาบันอุดมศึกษาและกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีธรรมาภิบาล โดยให้สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการธรรมาภิบาลและจริยธรรม และคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง จากบุคคลซึ่งเป็นกลางและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง เพื่อทำหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับว่าด้วยธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดพันธกิจที่มีต่อผู้เรียน บุคลากร สังคม และประเทศโดยรวมอย่างเป็นรูปธรรม และประกาศต่อสาธารณะเพื่อให้รับทราบกันอย่างกว้างขวาง

สถาบันอุดมศึกษาต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและปรับปรุงพันธกิจดังกล่าวให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศเป็นระยะ ทั้งนี้ ตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

**- หน้าที่และอำนาจ (มาตรา 26)**

สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) การจัดการศึกษา (รายละเอียดที่เกี่ยวข้องอธิบายในมาตรา 32) ที่สำคัญได้แก่
    - การให้การศึกษอย่างเต็มที่กับผู้เรียน ทั้งด้านวิชาการหรือวิชาชีพ และเป็นคนดีของสังคม
    - ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ
    - จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน
  - (2) การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (รายละเอียดอธิบายในมาตรา 37 - 39)
  - (3) การให้บริการวิชาการแก่สังคม (รายละเอียดอธิบายในมาตรา 40)
  - (4) การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม (รายละเอียดอธิบายในมาตรา 41)
  - (5) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายกำหนด
- การจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (มาตรา 62 - 65)**

ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การอุดมศึกษา โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตาม**หลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการมาตรฐาน การอุดมศึกษาประกาศกำหนด**

เมื่อสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการประเมินคุณภาพภายในเสร็จสิ้นแล้ว ให้รายงานผลการประเมิน ต่อสภาสถาบันอุดมศึกษา และให้สภาสถาบันอุดมศึกษานำผลการประเมินดังกล่าวไปพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทาง ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแจ้งให้สำนักงานปลัดกระทรวงทราบเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับ การประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกอาจประเมินโดยหน่วยงานต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง หรืออาจประเมินโดยหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานภาคเอกชน หรือหน่วยงานในต่างประเทศที่คณะกรรมการ มาตรฐานการอุดมศึกษาประกาศกำหนดก็ได้ หรืออาจเสนอให้คณะกรรมการมาตรฐานอุดมศึกษา ให้ความ เห็นชอบหน่วยงานอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ก็ได้ และเมื่อดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกเสร็จสิ้นแล้ว ให้ หน่วยงานผู้ประเมินแจ้งผลการประเมินต่อสถาบันและสำนักงานปลัดกระทรวงเพื่อทราบ โดยให้ถือว่า การประเมิน คุณภาพภายนอกตามพระราชบัญญัตินี้เป็น การประเมินตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(3) ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปได้ดังนี้

- **นิยามความหมายที่สำคัญ**

“**ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา**” หมายความว่า ระบบและกลไกในการกำกับกับการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อควบคุมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และตามพันธกิจและยุทธศาสตร์ของสถาบันที่สอดคล้องกับการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบ การประเมินคุณภาพภายในและภายนอก ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชน

“**การติดตามตรวจสอบ**” หมายความว่า การติดตามตรวจสอบการจัดการศึกษาซึ่งกระทำโดยสถาบันอุดมศึกษาว่าเป็นไปตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

“**การประเมินคุณภาพภายใน**” หมายความว่า การประเมินการจัดการศึกษาและผลการจัดการศึกษาซึ่งกระทำโดยสถาบันอุดมศึกษา เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และตามพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ของสถาบันที่สอดคล้องกับการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

“**การประเมินคุณภาพภายนอก**” หมายความว่า การประเมินคุณภาพระดับสถาบันเพื่อให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และตามพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ของสถาบันที่สอดคล้องกับการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งกระทำโดยหน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา

“**การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา**” หมายความว่า การดำเนินการให้เกิดการยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งกระทำโดยสถาบันอุดมศึกษา โดยการวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาให้อย่างน้อยเป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และตามพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ของสถาบันที่สอดคล้องกับการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามกฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันการอุดมศึกษา พ.ศ.2564

- **การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา**

(1) จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามบริบทของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา **โดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา**

(2) กำกับดูแลให้มีการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดย **นำเสนอผลการประเมินคุณภาพภายในต่อสภาสถาบันอุดมศึกษาพร้อมแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี**

(3) ให้สภาสถาบันอุดมศึกษานำผลการประเมินคุณภาพภายในดังกล่าวไปพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษานำไปดำเนินการ และแจ้งผลการประเมินระดับสถาบันพร้อมแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สำนักงานปลัดกระทรวง เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก

### **3. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา**

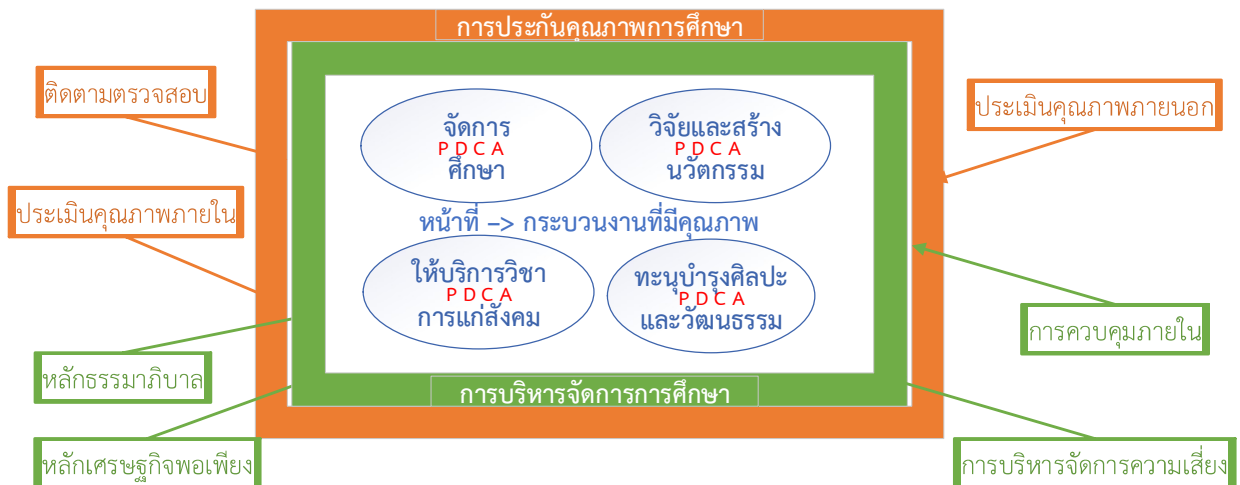
จากการประมวลค่านิยมต่าง ๆ จากข้อกำหนด และกรอบการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายนอกและภายในจากสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ สรุปได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย

(1) กระบวนการตามหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา 4 เรื่อง คือ 1) การจัดการศึกษา 2) การวิจัยและสร้างนวัตกรรม 3) การให้บริการวิชาการแก่สังคม และ 4) การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยกิจกรรมสำคัญในกระบวนการต้องมีการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน Plan-Do-Check-Act เพื่อแก้ปัญหาและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement)

(2) การบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาล และใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินการรวมถึงการจัดให้มีการควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง

(3) การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยการติดตามตรวจสอบ การประเมินคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปี และการประเมินคุณภาพภายนอกทุกกรอบ 5 ปี

โดยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวต้องมีหลักฐานเชิงประจักษ์ในการดำเนินการหรือมีผลลัพธ์ที่ชัดเจนสรุปเป็นแผนภาพรวมของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ดังนี้



ภาพรวมของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

#### 4. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. ที่ผ่านมา

(1) การดำเนินการก่อนการมี พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ.2562 และ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 (พ.ศ.2542 – 2560)

ในช่วงต้นของการดำเนินการตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) หรือ สมศ.ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้ประเมินคุณภาพภายนอกตามกฎหมายได้กำหนดกรอบการประเมินคุณภาพภายนอกประกอบด้วยหลักเกณฑ์และตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้นำมาใช้ในการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อประเมินตนเองก่อนการรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. และ รร.นร. โดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา รร.นร. ได้นำกรอบการประเมินของ สมศ. ดังกล่าว มาปรับใช้กับ รร.นร. ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยมีกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ดังนี้

(1) คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา รร.นร. นำหลักเกณฑ์การประเมินที่เลือกนำมาจัดทำเป็นคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ข้อมูลที่ต้องรวบรวม และ นขต.รร.นร. ที่รับผิดชอบดำเนินการในแต่ละตัวบ่งชี้

(2) นขต.รร.นร. ที่รับผิดชอบดำเนินการในแต่ละตัวบ่งชี้ จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบการประเมินที่ได้มาจากการดำเนินงานของตนเอง ส่งคณะกรรมการฯ

(3) คณะกรรมการฯ รวบรวมรายงานการประเมินตนเองของ นขต.รร.นร. มาจัดทำเป็นรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา ของ รร.นร. เพื่อเสนอ รร.นร. กพ.ทร. และ สปท.

ต่อมาในปี 2553 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สกอ. ได้จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2553 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในการกำกับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนสอดคล้องกับแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว มาตรฐานเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้อง และรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ.2554 – 5558) ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์และตัวบ่งชี้ในการประเมินตนเอง และได้ปรับปรุงมาเป็นลำดับ และปรับปรุงครั้งล่าสุด เป็นคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557 ซึ่งกำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน โดยองค์ประกอบในการพิจารณาประเมินจะแตกต่างกันไปตามบริบทของระดับและกำหนดให้มีคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในเป็นผู้ประเมินคุณภาพภายใน รวมถึงได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ และคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นคณะกรรมการฯ ไว้ ทั้งนี้ ในคู่มือฯ พ.ศ.2557 ได้ให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถเลือกใช้ระบบประกันคุณภาพอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดในคู่มือได้ เช่น EdPex (Education Criteria for Performance Excellence) หรือ TQA (Total Quality Assurance) ในระดับคณะ และระดับสถาบัน หรือระบบ AUN-QA (Asean University Network Quality Assurance) ในระดับหลักสูตร หรือระบบอื่นที่สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาขึ้นและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม รร.นร. ยังคงใช้กรอบการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 3 (2554 – 2558) ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในต่อไป โดยไม่ได้นำคู่มือของ สกอ. มาใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ รร.นร.



**(2) การดำเนินการเมื่อมีการประกาศใช้ พ.ร.บ.การอุดมศึกษา 2562 และ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 (พ.ศ.2561- ปัจจุบัน)**

ในระหว่างรอการประกาศใช้ พ.ร.บ.การอุดมศึกษา 2562 และ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 (ปลายปี พ.ศ.2560 - พ.ศ.2562) ซึ่งผลจาก พ.ร.บ.ดังกล่าวจะทำให้ สมศ. พ้นจากการเป็นหน่วยงานผู้ประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษา จนกว่าจะมีการออกกฎหมายในระดับรองลงมาประกอบ ซึ่งอาจไม่ได้กำหนดให้ สมศ. เป็นผู้ประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษาต่อไป จึงให้ทำให้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีการอ้างอิงจาก สมศ. อาจจะไม่เหมาะสมต่อไป ดังนั้น สปท. จึงได้จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาสังกัดกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2561 เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดมีแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่ง รร.นร. โดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา รร.นร. ได้นำมาใช้ในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2561 โดยไม่มีคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในมาพิจารณา หลังจากมีการปรับโครงสร้าง รร.นร. ได้มีการจัดตั้งกองประกันคุณภาพการศึกษา สถิติและวิจัยรร.นร.ขึ้นมา เพื่อรับมอบภาระงานนี้มาดำเนินการต่อ จึงได้ใช้คู่มือนี้รวมถึงวิธีการดำเนินการเช่นเดียวกัน คือมีการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ในปีการศึกษา 2562 โดยไม่มีคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในมาพิจารณาเช่นเดียวกัน

ต่อมาในช่วงปลายปี 2563 สปท.ได้พิจารณาว่าสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหมมีการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่แตกต่างกันตามบริบท กล่าวคือ รร.จปร. ได้เลือกใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของ AUN-QA มาประยุกต์ใช้ทั้งระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน รร.นนท. ได้เลือกใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ EdPEX มาประยุกต์ใช้ทั้งระดับหลักสูตรและระดับสถาบันเช่นเดียวกัน ส่วน รร.แพทย์พระมงกุฎ และวิทยาลัยพยาบาลเหล่าทัพใช้ปฏิบัติตามคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร ของ สกอ. โดยในระดับคณะ และสถาบันไม่มีการดำเนินการเนื่องจากเป็นสถาบันสมทบของมหาวิทยาลัยมหิดล คงเหลือ รร.เสธ.ทบ. และ รร.นร. ที่ยังคงใช้ตามคู่มือฯ ของ สปท. ประกอบกับหลักเกณฑ์ตามคู่มือฯ ของ สปท. นั้นเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการเตรียมตัวเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก สปท.จึงให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหมเลือกใช้เกณฑ์อื่นที่เหมาะสมกว่า ดังนั้นกองประกันคุณภาพการศึกษาฯ จึงได้ศึกษา ทำความเข้าใจหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของ รร.นร. อย่างไรก็ตาม ในปีการศึกษา 2563 ฝศช.ฯ ได้เริ่มนำหลักเกณฑ์ตามคู่มือฯ พ.ศ.2557 ของ สกอ. มาใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าว ได้ครอบคลุมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในจนถึงระดับสถาบัน ดังนั้น กองประกันคุณภาพการศึกษาฯ จึงได้นำหลักเกณฑ์ตามคู่มือฯ ดังกล่าว มาปรับใช้ในประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับที่สูงกว่าระดับหลักสูตร ทั้งนี้ เนื่องจากบริบทของ รร.นร. มีเพียง 2 ระดับ กล่าวคือ มีระดับหลักสูตร และระดับสถาบันเท่านั้น ไม่มีระดับคณะ รวมทั้งในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรได้มีการดำเนินการโดย ฝศช.ฯ แล้ว เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ รร.นร.มีความครบถ้วน และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพศึกษาระดับอุดมศึกษา กองประกันคุณภาพการศึกษาฯ จึงได้นำหลักเกณฑ์ตามคู่มือฯ พ.ศ.2557 ของ สกอ. มาเป็นพื้นฐานในการกำหนดกรอบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในโดยได้ปรับให้เหมาะสมกับบริบทของ รร.นร. แต่ต่อมาเมื่อ 10 มี.ค.64 คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาได้ออกประกาศกำหนดให้ สมศ. เป็นหน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา ซึ่ง สมศ. ก็ได้กำหนดแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษาขึ้น ดังนั้นเพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกกอง

ประกันคุณภาพการศึกษาฯ จึงได้นำหลักเกณฑ์และตัวบ่งชี้ของ สมศ. ในส่วนที่แตกต่างไปจากหลักเกณฑ์ตามคู่มือฯ พ.ศ.2557 ของ สกอ. ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของ รร.นร. มาเพิ่มเติมในการกำหนดกรอบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน ระดับสถาบันของ รร.นร. และได้นำไปใช้ในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง รร.นร. ปีการศึกษา 2563 โดยยังไม่มี การตรวจประเมินโดยคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในเช่นเดียวกับการดำเนินการที่ผ่านมา

## 5. แนวทางการดำเนินการของ รร.นร.ต่อไป

(1) ดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยความเห็นชอบของสภา รร.นร.ดังนี้

- บริหารจัดการกระบวนการและกิจกรรมที่สำคัญให้เป็นไปตามวงจรคุณภาพ
- บริหารจัดการหน่วยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล และหลักเศรษฐกิจพอเพียงรวมถึงจัดให้มีระบบการควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง
- ประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การติดตามตรวจสอบการจัดการศึกษา การประเมินคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปีและการประเมินคุณภาพภายนอกทุกวงรอบ 5 ปี

โดยกระบวนการหรือการบริหารจัดการสำคัญต้องมีหลักฐานเชิงประจักษ์ในการดำเนินการหรือมีผลลัพธ์ที่ปรากฏชัดเจน

(2) การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ รร.นร. แยกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ดำเนินการและกำกับโดย ฝศช.ฯ และระดับสถาบัน ดำเนินการและกำกับโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา รร.นร. มีกองประกันคุณภาพการศึกษา สถิติและวิจัย รร.นร. ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ โดยกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน ประกอบด้วย

(1) กำหนด/ทบทวนกรอบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบันให้สอดคล้องกับบริบทของ รร.นร. โดยให้นำผลการประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตรมาเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน

(2) จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน

(3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวบรวมข้อมูลและประเมินตนเองในกิจกรรมหรือกลุ่มที่ปฏิบัติในแต่ละตัวบ่งชี้ พร้อมหลักฐานการดำเนินการ

(4) จัดทำรายงานประจำปีโดยการรวบรวมผลการประเมินตนเองจากหน่วยที่เกี่ยวข้อง

(5) ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในโดยคณะกรรมการฯ ที่ รร.นร.แต่งตั้ง

(6) จัดทำร่างรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีและข้อเสนอแนะในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของคณะกรรมการฯ

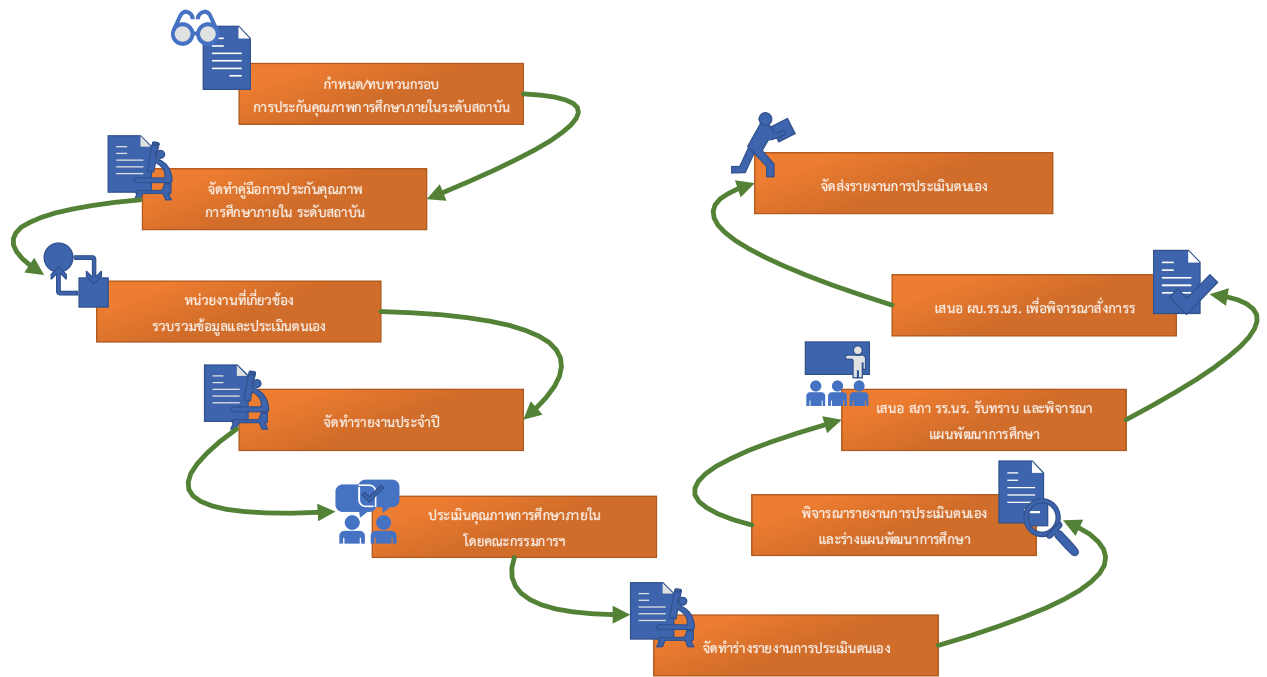
(7) พิจารณารายงานการประเมินตนเอง และร่างแผนพัฒนาการศึกษา

(8) เสนอสภา รร.นร. รับทราบรายงานการประเมินตนเองและพิจารณาแผนพัฒนาการศึกษา

(9) เสนอ ผบ.รร.นร. เพื่อพิจารณาสั่งการให้มีการดำเนินการ หรือจัดเข้าแผนปฏิบัติราชการ

(10) จัดส่งรายงานการประเมินตนเองให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สรุปเป็นแผนภาพกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน ดังนี้



กระบวนการงานในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน

**(3) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กำลังพลและ นนร.**

- ให้คำแนะนำและสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินการตามวงจรคุณภาพ และการประเมินตนเองให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- พัฒนาเว็บไซต์การประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
- อบรมให้สร้างความรู้เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ รร.นร. ให้กำลังพลทั่วไป

**(4) พัฒนากลไกเพื่อสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา**

- ศึกษาและพัฒนาเอกสารคู่มือระบบและวงจรคุณภาพเพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมีความสะดวก รวดเร็วมากขึ้น และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งองค์กร

-----